

PROGRAM ROZVOJA OBCE ÚBREŽ

Programovacie obdobie 2019 – 2028

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Formulár č. Ú1 – Hlavička dokumentu PRO

Názov:	Program rozvoja obce Úbrež na obdobie 2019 - 2028
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance, obec Úbrež
Územný plán obce schválený:	
Dátum schválenia PRO:	
Dátum platnosti:	2019- 2028
Verzia:	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Základné údaje	
Kraj:	Košický kraj
Okres:	Sobrance
Región:	Zemplín
Poloha:	48°47'13"S 22°07'39"V
Nadmorská výška	130 m n.m.
Rozloha	17,41 km ² , 1 741 ha
Počet obyvateľov	803
Hustota obyvateľstva:	46,12 obyv/km ²
Nacionálne:	
PSČ:	072 42
ŠUJ	00523224
EVČ	SO
Tel. predvoľba:	+421-56
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obec Úbrež, Obecný úrad Úbrež 169, 072 42
Web:	www.ubrez,ocu.sk
E-mail:	obecubrez@minet.sk
Telefón	6596252

Prepracovanie pôvodného návrhu PRO obce 2018-2023, ktorý nebol predložený obecnému zastupiteľstvu na schválenie.

Prepracoval/a: Mgr. Patrícia Tižová

Obsah

Úvod.....	5
Analytická časť PRO.....	11
1. Základná charakteristika obce.....	11
1.1 História obce	11
1.2 Prírodné pomery.....	11
1.3 Technické pomery.....	12
1.4 Doprava	12
1.5 Životné prostredie	12
1.6 Obyvateľstvo	13
Zdroj: Údaje OcÚ, evidencia obyvateľstva.....	13
Zdroj: Údaje OcÚ, evidencia obyvateľstva.....	13
1.7 Zamestnanosť	14
1.8 Bývanie	14
1.9 Školstvo a vzdelanie.....	15
1.10 Sociálna sféra.....	16
1.11 Zdravotníctvo	18
1.12 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia	19
1.13 Ubytovacie zariadenia	19
1.14 Služby - Stravovacie a reštauračné služby	19
1.15 Cestovný ruch.....	19
1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2011 – 2017.....	21
Zdroj: Údaje OcÚ.....	21
1.17 Samospráva.....	21
1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia.....	22
1.19..... Analýza silných a slabých stránok územia	23
2. Strategická časť	27
2.1 Vízia územia.....	27
2.2 Formulácia a návrh stratégie	28
2.3 Strategické ciele	32
3. Programová časť	34
3.1 Akčné plány	35
4 REALIZAČNÁ ČASŤ	47

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PR	49
4.2. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	PLNENIA PRO 50
4.3. Akčný plán	52
5. Finančná časť	53
5.1. Indikatívny finančný plán	53
6. Záver	55
7. Prílohy PRO	56
7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO.....	56
7.2. Zoznam skratiek	57

ÚVOD

Program rozvoja obce Úbrež s výhľadom do roku 2028 (PRO) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja, ktorý vychádza z PHSR Košického samosprávneho kraja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom rozvoja obce Úbrež sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Úbrež. Tento dokument na základe výsledkov ročného hodnotenia bude sa priebežne aktualizovať a dopĺňať.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona číslo 309/2014 Z. z., ktorý definuje Program rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch). Program rozvoja rieši ekonomický, sociálny a kultúrny rozvoj obce Úbrež, je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov štrukturálnych fondov).

Z hľadiska štruktúry PRO obce Úbrež sa skladá z týchto základných častí:

1. **analytickej časti**, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
2. **strategickej časti**, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
3. **programovej časti**, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
4. **realizačnej časti**, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov,
5. **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení

6. a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na:

1. Miestnej úrovni

- **Územný plán obce,**
- **Program rozvoja obce,** ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce,
- **Viacročný rozpočet.**

2. Národnej úrovni

Partnerská dohoda určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.

Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020 - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.

Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

Víziou Košického samosprávneho kraja je vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja.

Medzi najzávažnejší a najzložitejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji patrí postupná sociálna degradácia stále väčšej časti obyvateľov a z toho vyplývajúca nezamestnanosť, nízke mzdy a chudoba. Dopyt po pracovnej sile sa vo väčšine tradičných odvetví priemyslu a služieb postupne znižuje. Konkurenčný tlak na globálnych trhoch výrazne zvyšuje tlak na rast produktivity práce, čo následne vedie k rušeniu „nepotrebných“ pracovných miest a nárastu nezamestnanosti. Preto bez zmeny doterajšej hospodárskej politiky nie je reálne predpokladať, že sa zamestnanosť ešte niekedy podarí udržateľným spôsobom dostať aspoň na predkrízovú úroveň pred rokom 2008. Podľa štatistík Slovenská

ekonomika z hľadiska jej základnej funkcie, „zabezpečovania pracovných príležitostí“ pre obyvateľov, patrí v tejto oblasti dlhodobo medzi najslabšie nielen v Európskej únii ale aj v OECD. Z týchto skutočností vyplýva základné poslanie (misia) Košického samosprávneho kraja: **intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd** v Košickom kraji¹.

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti. Implementácia Programu rozvoja obce Úbrež je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Úbrež. Návrh spôsobu implementácie bude potrebné dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z. z., sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach:

Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov, alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Košický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.

Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie:

- príjmy z miestnych daní a poplatkov,
- zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

¹ PHSR Košického samosprávneho kraja

Program rozvoja obce Úbrež Programovacie obdobie 2019 - 2028

Zdroje a dokumenty v súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu rozvoja obce Úbrež. Ide o nasledovné strategické dokumenty:

Ako podporné materiály pri vypracovaní Programu rozvoja obce Úbrež boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania. Obec Úbrež má následné možnosť čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov.

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EÚ. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť. Sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

1. posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií,
2. zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality,
3. zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH),
4. podpora prechodu na nízko uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch,
5. podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík,
6. ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov,
7. podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach,
8. podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily,
9. podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe,
10. investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania,
11. zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,

– moderná a profesionálna verejná správa

Uplatnenie integrovaného prístupu

Rozmer - 1 Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PRO skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

Rozmer – 2 PRO Úbrež integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PRO Úbrež 2019 – 2028. PRO vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni, ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

Rozmer – 3 Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starostka, komisie.

Rozmer – 4 Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PRO	
Názov dokumentu	Program rozvoja obce Úbrež na roky 2019 – 2028
Forma spracovania	- starostom obce, - poslancami obecného zastupiteľstva - s pomocou externého odborníka (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovná skupina pracovala v zložení: - starosta obce, - poslanci obecného zastupiteľstva - s pomocou externého odborníka
Obdobie spracovania	- PRO bol spracovaný v priebehu roka 2017
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce.

ANALYTICKÁ ČASŤ PRO

Analytická časť PRO obsahuje analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát vrátane finančnej a hospodárskej situácie, identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia, analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia podľa jednotlivých oblastí. Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, t.j. štatistických databáz a analýz dokumentov a podkladov z obce.

1. Základná charakteristika obce

1.1 História obce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1337, keď si jedna vetva šľachticov z Michaloviec rozdelila časť dedín panstva Michalovce a del'ba sa vzťahovala aj na dedinu Úbrež. Názov dediny Jezenew seu Obres svedčí o tom, že úbrežské sídlisko vzniklo na mieste prv patriacom k pôvodnému chotáru Jasenova. Zložený názov sa vyskytuje len v písomnostiach zo 14. storočia. Jednoduchý názov Úbrež, pravda, vo viacerých maďarizovaných či pravopisných obmenách, sa vyskytuje od roku 1369 (Erbes, Vbres, Wbres, Obrys, Obres, Ubreš a od roku 1920 Úbrež). Názov obce korení v slovenskom slove breh a pôvodne ako chotárny názov označoval pozemky ležiace pri brehu potoka. Jeho tvar nepochybne svedčí o tom, že vznikol v slovenskom prostredí. Z uvedených poznatkov vyplýva, že Úbrež založili na majetku Jasenov pravdepodobne poddaní z Jasenova pred rokom 1337, možno už v 13. storočí.

Podľa ústneho podania pamätníkov zaznamenaného v obecnej kronike boli prvé domy postavené pri brehu **potoka Rika**. Ďalšia skupina domov bola postavená pod kopcom Debra v priestoroch okolo dnešného mlyna, zarastených brezami. Ponúka sa tu druhá alternatíva vzniku názvu obce (U briez). Osada U briez mala nedostatok vody, preto chcela prekopáť kanál na severozápadnom okraji Karny z Riky do terajšieho mlynského potoka. To sa nepáčilo obyvateľom osady U brehu Riky a tak spor o vodu prerástol do tvrdého konfliktu, v ktorom nakoniec zvíťazila osada U briez a osada pri Rike

1.2 Prírodné pomery

Obec leží v podvihorlatskej pahorkatine v nadmorskej výške 130 m. Do katastrálneho územia obce rozlohou 1 716 ha patrí 739 ha polí, 48 ha pasienkov, 28 ha vinogradov. Intravilán obce má rozlohu 586 ha. Územie obce je odlesnené, len v severnej časti sú listnaté lesy – Karna s výmerou 315 ha. Obcou preteká potok Rika.

1.3 Technické pomery

Obec susedí s katastrálnymi hranicami obcí: z východnej časti z obcou Ruskovce, v severovýchodnej časti s obcou Vyšné Remety a Jasenov, v západnej časti s obcou Fekišovce, z juhovýchodnej časti s obcou Veľké Revištia.

1.4 Doprava

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Sobrance, ktoré je vzdialené cca 7 km a na mesto Michalovce, ktoré je vzdialené cca 17 km. Obec je napojená na dopravný systém cestou III/050225 Úbrež – Remetské Hámre s napojením na nadradený dopravný systém - cestu I/50 Košice – Michalovce – Vyšné Nemecké.

1.5 Životné prostredie

Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcu kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území.

Tabuľka č.1 Charakteristika pôdneho fondu obce

Druh pôdy –obec	
	ha
Poľnohospodárska pôda	
Poľnohospodárska orná pôda	618,0182
Poľnohospodárska pôda-záhrady	27,1132
Poľnohospodárska pôda-ovocný sad	0
Poľnohospodárska pôda-trvalý trávny porast	521,3812
Nepoľnohospodárska pôda	
Nepoľnohospodárska pôda- lesný pozemok	3,5435
Nepoľnohospodárska pôda- vodná plocha	0
Nepoľnohospodárska pôda-zastavaná plocha a nádvorie	18,281
Nepoľnohospodárska pôda- ostatné plochy	2935
Celková výmera obce	1 741

Zdroj: Podklady z obce

1.6 Obyvateľstvo

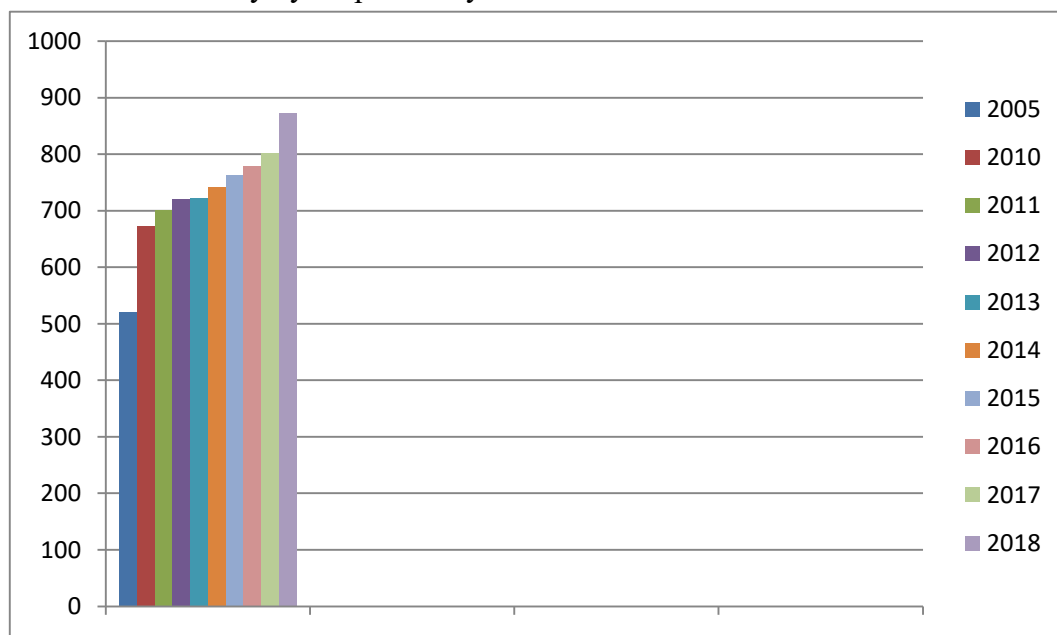
Počet obyvateľov s trvalým pobytom v obci Úbrež za posledný rok 2018 stúpol na 813. V priebehu roka 2016 sa k trvalému pobytu prihlásilo 7 osôb, odhlásilo sa 11 osôb. Narodilo sa 18 detí (10 chlapcov a 8 dievčat), 8 osôb zomrelo, bolo uzavretých 10 sobášov (menné zoznamy sú na stránke Informácie pre rodákov). Historicky najvyšší počet obyvateľov bol v obci Úbrež v roku 1900 (1025), potom počet obyvateľov klesal až do roku 1991 (577), odvtedy obyvateľov každoročne pribúda.

Tabuľka č. 2 Obyvateľstvo

2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
521	673	701	721	722	742	764	780	803	872

Zdroj: Údaje OcÚ, evidencia obyvateľstva

Graf č. 1 Historický vývin počtu obyvateľov

Zdroj: Údaje OcÚ, evidencia obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva

Vekovú štruktúru obyvateľstva charakterizuje zastúpenie hlavných ekonomických aktívnych skupín v roku:

- predproduktívny vek 0-14 rokov 20%
- produktívny vek 15- 62 rokov u žien, 27%
15- 62 rokov u mužov 23%
- postproduktívny vek 62 a viac-ženy, 19%
62 a viac-muži 11%

1.7 Zamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou a v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje odzrkadľujú počet nezamestnaných, na druhej strane dochádza k odlivu obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec koordinuje aktivačné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

1.8 Bývanie

Domový a bytový fond

Tabuľka č. 3 Rodinné domy a byty

Rodinné domy				Byty			
	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
	290	265	25	10	4	6	0

Vlastné zisťovanie z obce

1.9 Školstvo a vzdelanie

Do roku 1939 boli v obci Úbrež dve samostatné školy a to Dvojtriedna gréckokatolícka ľudová škola pri cerkvi pod cintorínom a Jednotriedna rímskokatolícka ľudová škola pri kostole na mieste terajšej Materskej školy. Vzdelávací proces v dávnejšej minulosti zabezpečovala v dedinách prevažne cirkev. Farské školy sa stavali pri kostoloch a prvými učiteľmi boli kňazi. Neskôr funkcia učiteľa prešla na organistov-kantorov. Vyučovací proces sa spočiatku zameriaval predovšetkým na získanie náboženských vedomostí, ako aj na základy čítania, písania a počtových úkonov. Učilo sa väčšinou len v zime, od jari do jesene mali dedinské deti množstvo pracovných povinností od varovania mladších súrodencov až po rôzne ľahšie práce okolo domu a na poli. Jedinými učebnými pomôckami boli griflík a tabuľka, na ktorú sa písalo a po skontrolovaní učiteľom sa tabuľka zmazala. Okrem griflíka a tabuľky boli žiaci povinní doniesť do školy polienko dreva na zakúrenie do piecky. V triede bolo niekedy aj 80 žiakov, sedelo sa na zemi, neskôr na dlhých laviciach.

V súčasnom období, v rámci prenosu kompetencií zo štátu na samosprávy, sa obec stala zriaďovateľom plne organizovanej základnej školy (1.- 9. ročník), ktorú navštevuje okolo 120 žiakov z Úbreže, Poruby pod Vihorlatom, Jasenova, Fekišoviec a Remetských Hámrov.

Budova školy, postavená v roku 1962, bola v posledných rokoch zrekonštruovaná. V roku 2006 boli vymenené okná, v roku 2007 bola budova zateplená a v súvislosti s tým dostala peknú novú fasádu. Súčasťou školského areálu je školská kuchyňa s jedálňou, školské dielne a od roku 1988 aj v akcii „Z“ postavená telocvičňa, ktorá slúži najmä žiakom ZŠ, ale aj miestnym športovcom, najmä v zimnom období. Od roku 1948 existuje v Úbreži nepretržite aj Materská škola. Deti predškolského veku sa učili v rôznych priestoroch, od roku 1974 v novopostavenej budove MŠ na mieste niekdajšej rímskokatolíckej ľudovej školy. V roku 2001 bola hygienikom pozastavená prevádzka budovy MŠ pre nevyhovujúcu vodu v studni. Materská škola bola dočasne presťahovaná do bývalých dielni základnej školy, do pôvodných priestorov sa vrátila v roku 2004. V roku 2010 sa základná a materská škola spojili do nového právneho subjektu s názvom **Základná škola s materskou školou v Úbreži**.

1.10 Sociálna sféra

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďí na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní

poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti².

Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb,
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci³.

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom **terénnych sociálnych služieb**. Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na *terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby*, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Rovnako dôležité je dôležité zamerať sa na rozvoj *terénnych programov sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb* a marginalizovanej rómskej komunity. Obec Úbrež plánuje v roku 2019 zriadiť **terénnu sociálnu prácu a takisto komunitné centrum**.

²http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
1.6.2012

³14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>

Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Úbrež v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. V blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Dom sociálnych služieb Michalovce, Zariadenie pre seniorov Michalovce, Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske, Lidwina – zariadenie sociálnych služieb Strážske. Veková štruktúra obyvateľstva nám zatiaľ neukazuje demografický problém, ale v blízkej budúcnosti bude počítať s prestarnutím obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a. poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia.
 - b. nepriaznivého zdravotného stavu, jedným z riešení je denný stacionár novostavba alebo rekonštrukcia starého domu,
 - c. dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d. zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e. jedáleň pre dôchodcov
 - f. rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky....
3. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci komunít osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
4. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase
5. riešenie denného stacionára, alebo domov sociálnych služieb.

1.11 Zdravotníctvo

V minulosti bola zdravotná starostlivosť obyvateľom obce veľmi ťažko dostupná. Za rakúsko-uhorská boli najbližšie lekári v Užhorode a v Michalovciach, po vzniku ČSR a za Slovenského štátu už boli lekári aj v Sobranciach. Do Úbreža začal dochádzať ihneď po 2. svetovej vojne MUDr. Russay. Stabilné zdravotné stredisko v Úbreži začalo vznikať v roku 1953, boli však problémy s priestormi na ambulanciu. Pravidelne tu začal ordinovať MUDr. Miroszay, ktorý potom odišiel do Afriky. Druhým stabilným úbrežským lekárom bol MUDr. Kotula, neskorší odborník na transplantáciu pľúc v bratislavských Kramároch.

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Nasledovali lekári Šidlík, Tulis, Kramár, Dankovčík, Novák, Géci, Kurák, Medek, Mičudová a od roku 1986 do roku 2010 MUDr. Žofčáková.

Prvým úbrežským zubným lekárom bol MUDr. Holešovský, ktorý sa staral o náš chrup od roku 1954 do roku 1989. Vystriedal ho MUDr. Klamo, ktorý tu pracoval do roku 2011. Prvá zubná ambulancia od roku 1954 bola v dome Jána Serbáka pri hlavnej úbrežskej križovatke, potom sa presťahovala do domu vdovy Varmedovej spolu s praktickým lekárom. Od roku 1964 po dokončení prvej úbrežskej bytovky boli priestorové problémy zdravotného strediska definitívne poriešené. Zo zdravotných sestier v Úbreži najdlhšie slúžili Alžbeta Antoničová pôvodne ako pôrodná asistentka, neskôr ako terénna sestra a zdravotná sestra Alica Kráľová. Zdravotné stredisko v Úbreži malo od roku 1973 stabilne k dispozícii sanitku aj so šoférom Jánom Miglecom.

Po odchode obvodnej lekárky MUDr. Žofčákovej a zubného lekára MUDr. Klama do Sobraniec, koncom roku 2011 zdravotné stredisko v Úbreži zaniklo.

1.12 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia

V obci sa pravidelne každoročne realizujú: stávanie mája, deň detí, futbalový turnaj, úcta k starším, karneval, MDŽ, deň matiek a fašiangové posedenie.

1.13 Ubytovacie zariadenia

Ubytovacie zariadenia v obci chýbajú a to aj z toho dôvodu, že nie je rozvinutý cestovný ruch.

1.14 Služby - Stravovacie a reštauračné služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce nevplyva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Stravovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú, najbližšie sú Vyšnej Rybnici. Remetských Hámroch a v Sobranciach. Poľovnícka reštaurácia z Remetských Hámrov rozváža po obci obed, ktoré je taktiež možné zaobstaráť aj zo školskej jedálne. Obec dotuje dôchodcom obed v čiastke 2€.

1.15 Cestovný ruch

Cestovný ruch v obci neexistuje. Je potrebné sa zamerať na pešiu turistiku, propagácia prírody a krajiny.

Trendy v cestovnom ruchu Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejší rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízko tarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce sa na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie,

- záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyt v kúpeľoch,
- dopyt po produktoch pre jednu osobu,
- rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí,
- individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu),
- potreba ponuky cenovo dostupných produktov,
- spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate,
- rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky),
- úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu,
- trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane),
- nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb.

1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2011 – 2017

Tabuľka č. 5 Rekapitulácia rozpočtu obce

Prehľad hospodárenia obce v období od 2011 – 2017 (v celých €)							
Ukazovateľ / Roky	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bežné príjmy	462876	497409	587366	583906	643420	724834	671584
Kapit. príjmy	-	-	23500	38720	-	-	-
Fin. operácie	7988	10322	11891	26656	33966	13509	-
Príjmy spolu	470864	507731	622757	649282	677386	738342	671584
Bežné výdavky	444938	477547	559596	566124	640533	657728	652684
Kapit. výdavky	1388	-	23500	45932	0	13057	10900
Fin.výdavky	10669	10000	8000	8000	8000	8000	8000
Výdavky spolu	456995	487547	591096	620056	648533	678785	671584
Zisk/strata	13869	20184	316961	29226	28853	59557	0

Zdroj: Údaje OcÚ

1.17 Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať Opatrenie klientskeho prístupu ktoré by riešilo vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov OZ ku občanom a návštevníkom obce.

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Úbrež. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 7 členov. Obec má zriadené obecné komisie: Finančnú a inventarizačnú, pre šport a kultúru, pre verejný poriadok a riešenie sťažností, Komisia o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov pre riešenie konfliktov voči verejnému záujmu. Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy. Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠS.

Sídlo matričného úradu	Úbrež, Sobrance
Sídlo pracoviska daňového úradu – kontaktné miesto	Sobrance
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Sobrance
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo pracoviska úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sobrance
Sídlo Územnej vojenskej správy	Košice
Sídlo Okresného úradu	Michalovce, Sobrance
Sídlo školského úradu	Vinné

Sídlo spoločného obecného úradu	Sobrance
---------------------------------	----------

1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia

Obec Úbrež je súčasťou Vyššieho územného celku Košice. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce.

Počas svojho doterajšieho pôsobenia sa regionálna samospráva orientovala vo väčšine prípadov výlučne na plnenie kompetencií, ktoré jej boli stanovené zákonom. Plnenie ostatných kompetencií, stanovených zákonom iným orgánom verejnej správy, regionálna samospráva prirodzene očakávala od príslušných orgánov. Tento prístup sa za štrnásť rokov existencie Košického samosprávneho kraja ukazuje ako málo efektívny. Je to prístup zameraný na procesy, kde dodržanie procesu (kompetencií) limituje dosiahnutie výsledku, riešenie aktuálneho problému obyvateľa (napr. v oblasti nezamestnanosti, sociálnej degradácie a z nich vyplývajúcej chudoby). Ak jeden článok v reťazi si nedostatočne plní svoje kompetencie, tak celá reťaz neplní dostatočne stanovené funkcie. Alebo inými slovami, reťaz môže byť len taká silná ako jej najslabší článok. Preto stagnujúca alebo klesajúca životná úroveň na Východnom Slovensku a rastúca nezamestnanosť často prevyšujúca celoslovenský priemer nás nútia zmeniť tento málo efektívny model doterajšieho prístupu.

Táto zmena modelu prístupu bude v prvom rade vyžadovať zmenu doteraz zaužívaného spôsobu myslenia s ktorým sme pristupovali k riešeniu problémov v oblasti regionálneho rozvoja. Na základe doterajších skúseností by sme si mali uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. Preto sa budeme musieť pokúsiť zmeniť svoj doterajší prístup k riešeniu problémov, upustiť od uprednostňovania individuálnych stratégií, upustiť od prenášania zodpovednosti za riešenie našich problémov na iných a aktuálne problémy riešiť spájaním všetkých, ktorí nám môžu a chcú pri ich riešení pomôcť. Inými slovami pôjde o mobilizáciu sociálneho a ľudského kapitálu Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. A práve z týchto princípov vychádza aj predkladaná nová vízia a misia PHSR KSK 2016 – 2022.

Je treba si uvedomiť, že výhody globalizácie sa najviac prejavujú v rozvinutých regiónoch, teda tam, kde je vysoká kúpna sila a rozvinutá a intenzívna doprava. V podmienkach menej rozvinutých regiónov, s nízkou kúpnu silou a s nedostatočne vybudovanou dopravnou infraštruktúrou, môže globalizácia spôsobovať prehlbovanie medziregionálnych rozdielov. A zrejme preto dnes existujú dve Slovenská, rozvíjajúci sa západ a zaostávajúci východ.

Preto v súčasnosti nevidíme inú cestu, ako cestu zmeny od doterajšieho trpného a pasívneho prístupu k negatívnym dôsledkom celosvetových globalizačných trendov smerom k iniciovaniu aktívnejšieho postupu smerujúceho k podpore našich domácich lokálnych ekonomík s cieľom udržať čo najdlhšie finančné zdroje vo vnútri danej lokálnej ekonomiky. Z tohto uhla pohľadu nie je ani tak dôležité aký objem finančných zdrojov

bude vo vnútri lokálnej ekonomiky, ale rozhodujúce bude, ako dlho tam ostanú, koľkokrát sa dokážu otočiť (regionálny multiplikátor). Čo je treba pre to urobiť?

Je treba zmeniť náš doterajší prístup. Je treba prestať prenášať zodpovednosť za riešenie našej nepriaznivej situácie na iných a očakávať, že iní budú riešiť naše problémy. Je treba si uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. V tržnom hospodárstve sa človek jednoducho musí dokázať postarať sám o seba. Také sú pravidlá hry. V záujme zmeny nášho doterajšieho prístupu je preto treba začať hľadať vlastné tvorivé riešenia a možnosti cestou mobilizácie

a skvalitňovania ľudského a sociálneho kapitálu vo vnútri Košického kraja, vzájomnou spoluprácou akademickej, podnikateľskej a verejnej obce a hľadaním našich vlastných lídrov pre riešenie našich problémov. To je možné dosiahnuť spájaním všetkých, ktorí nám pri riešení našich problémov môžu a chcú pomôcť. Inými slovami je treba mobilizovať sociálny a ľudský kapitál Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. Spolupráca by tak mala zahŕňať celú oblasť sociálnej štruktúry spoločnosti od rodín a komunit, cez neziskové organizácie až po kooperáciu podnikov a inštitúcií v klastroch a výrobných sieťach⁴.

1.19 Analýza silných a slabých stránok územia,

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Úbrež nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť. Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

⁴ PHSR KSK 2016 - 2022

SWOT- Infraštruktúra a životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
• Ekologický nenarušené životné prostredie • Pravidelný vývoz tuhého odpadu • Pomerne dobrá občianska vybavenosť	• Absentujúca kanalizácia • Nedokončený vodovod • Opotrebované a chýbajúce chodníky • Málo autobusových spojov • Znečistený potok • Ochrana majetku obce a občanov
Príležitosti	Ohrozenia
• Potreba rekonštrukcie cestnej siete • Možnosť čerpania prostriedkov z programu rozvoja vidieka, • Materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia • Zriadenie komunitného centra a terénnej sociálnej práce	• Veľký počet plánovaných investičných akcií • Vysoká finančná náročnosť investícií • Veľký rozpor medzi finančnými zdrojmi a strategickými zámermi • nedostatok investícií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry • Vysoká miera nezamestnanosti- riziko odsťahovania obyvateľstva za prácou

SWOT- podnikateľské prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
• Tradície v poľnohospodárstve, prírodné podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu • Prítomnosť ľudových tradícií v živote obyvateľov • Priaznivé podmienky pre podnikateľskú činnosť • Lacná pracovná sila	• Neexistujúca priemyselná výroba • Transformácia poľnohospodárstva • Nevybudované služby • Malý počet podnikateľov , stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania • Nepriaznivá sociálna a vzdelanostná úroveň obyvateľstva • Nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných • Vysoká miera nezamestnanosti

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

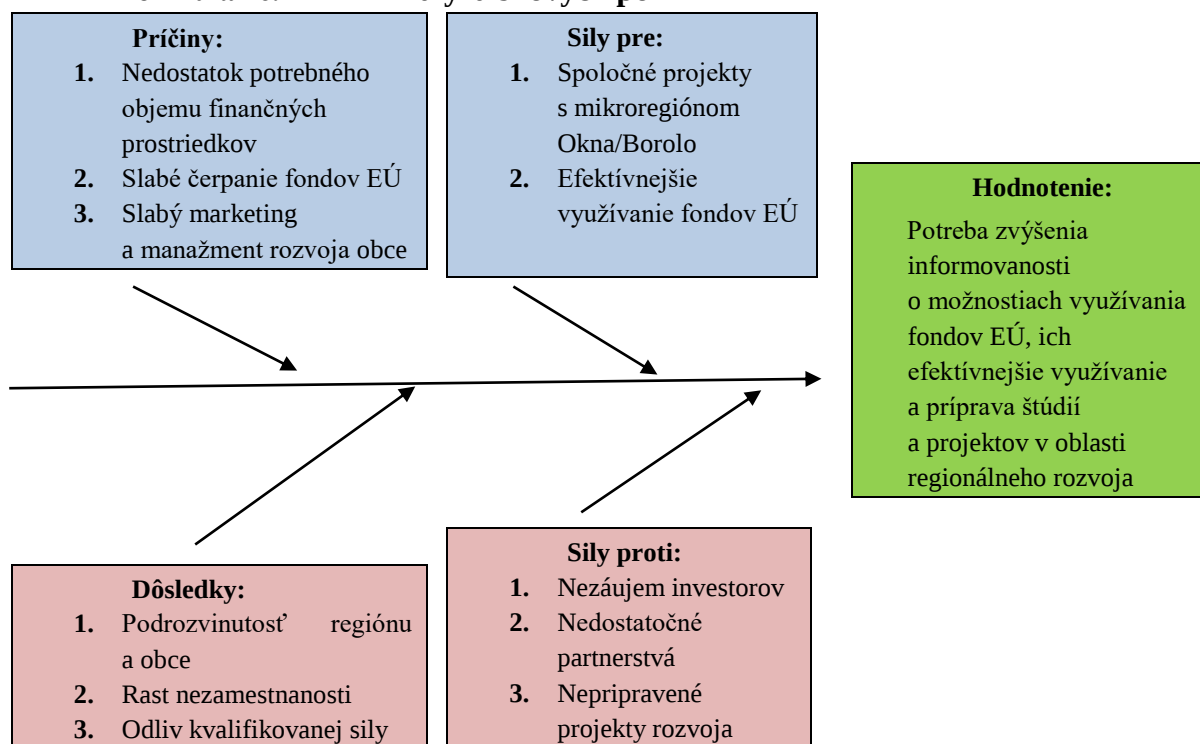
Príležitosti	Ohrozenia
• Vybudovaním a zlepšením infraštruktúry zatriktívniť obec pre podnikanie a cestovný ruch • Rozvoj služieb a cestovného ruchu smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí • Rozvoj tradícií a hospodárskych aktivít založených na využívaní miestnych zdrojov • Možnosť podnikania v poľnohospodárstve • Možnosť vytvorenia obecného podniku služieb	• Pomalý rozvoj infraštruktúry • Zhoršenie sociálnej situácie obyvateľov obce • Absencia poskytovania služieb v cestovnom ruchu • Absencia poskytovania sociálnych služieb a sociálneho poradenstva

SWOT- kultúra, šport, služby

Silné stránky	Slabé stránky
• Vybudovaný kultúrny dom • Aktívni futbalisti • Klub dôchodcov • Poľovnícke združenie- kultúrny život v obci • KARNA- možnosť poľovníckeho využitia	• Absencia ubytovacích kapacít a služieb • Absencia stravovacích služieb • Absencia turistických trás a cyklotrás • Nezrekonštruovaný Dom kultúry • Absencia amfiteátra • Nezrekonštruovaný futbalový štadión (tribúna, osvetlenie, lavičky)
Príležitosti	Ohrozenia
• Oživenie života obce v dôsledku rozvoja cestovného ruchu • Predpoklad na postupné využívanie opustených domov a rekonštrukcie na víkendové chalupy • Možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov	• Vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti, nedostatok financií • Nízka životná úroveň obyvateľstva • Riziko stagnácie dlhodobo nezamestnaných • Hroziaca nízka úroveň poskytovania služieb v dôsledku absencie tradícií

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave. Ohrozenia obce Úbrež vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže vedenie obce ovplyvniť.

Formulár č. A 12 - Analýza silových polí

Zdroj: spracovanie Mgr. Patrícia Tižová

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť obsahuje víziu a stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

2.1 Vízia územia

Obec Úbrež bude obcou, ktorá bude vyvážene zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Bude vyvážene a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľaďovania. V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty, ktoré zasahujú do tejto oblasti. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – poľnohospodárska produkcia a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. Zameranie sa na vybudovanie obecného podniku služieb v obci. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť. Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Úbrež. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Úbrež a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, v neposlednom rade aj ochrana životného prostredia. V súlade s poslaním obce Úbrež všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Zrealizovať obecný podnik služieb v obci.

2. Doprava a komunikácie Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba miestnych komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií a chodníkov, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Pridanou hodnotou by mala byť výstavba nových komunikácií a cyklotrás.

3. Technická infraštruktúra Významným prvkom kvality života v obci je funkčný vodovod. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia rozostavaného vodovodu.

4. Odpadové hospodárstvo Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Pozornosť treba venovať aj tzv. zelenému odpadu a jeho kompostovaniu. Obec schvaľuje VZN o odpadoch a zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve.

4. Životné prostredie Udržiavanie a zveľaďovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestia, ktoré je obcou pravidelne čistené. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorína.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla.

Poskytovanie sociálnych služieb je regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky.

2.2 Formulácia a návrh stratégie,

Strategický cieľ PRO ako aj dlhodobé ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je *hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja*. Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernenie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komún, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovania a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Úbrež nasledovný strategický cieľ: **„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Úbrež, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke“**. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do zlepšovania podmienok života obyvateľov obce v zdravom životnom prostredí pri zachovaní okolitého prírodného potenciálu. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci. Obec bude podporovať služby a takú výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na zveľaďovanie katastrálneho územia, s cieľom zachovania atraktivity obce na bývanie bez rušivých vplyvov a priemyselnej výroby. Opatreniami pre podporu malého podnikania a služieb sa bude snažiť znižovať nezamestnanosť. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky v rámci prírodných hodnôt nachádzajúcich sa v okolí Morského oka, potenciál Zemplínskej Šíravy, a pozornosť zamerať aj na poľovníctvo v spolupráci s poľovníckym združením. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby. Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu obyvateľstva v aktívnom prostredí s vybudovanou infraštruktúrou. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva.

Strategický plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec Úbrež je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: **inteligentný rast**, ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, **udržateľný rast**, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a **inkluzívny rast**, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby. K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov),
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov,
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu.

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Úbrež na roky 2018 – 2022 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Úbrež. Vo vytvorení systému, ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativitu.

2.3 Strategické ciele

	1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti	2. Zvýšenie kvality spoločenského života a športu	3. Skvalitnenie životného prostredia	4. Podnikanie, rozvoj služieb
C I E L	1.1. Rekonštrukcia miestnych komunikácií, rigolov, prístupovej cesty do obce a novostavba chodníka v obci	2.1. Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľudí	3.1. Dokončenie vodovodu	4.1. Vytváranie podnikateľského prostredia
	1.2. Rekonštrukcia telocvične	2.2. Založenie speváckeho zboru	3.2. Realizácia výstavby obecnej kanalizácie	4.2. Budovanie sociálneho podniku
	1.3. Rekonštrukcia domu smútku	2.3 Výstavba detských ihrísk v obci	3.3. Vybudovanie obecného kompostoviska	
	1.4. Rekonštrukcia obecného úradu	2.4. Vybudovanie multifunkčných ihrísk	3.4. Skvalitnenie separovaného zberu odpadu	
	1.5. Rekonštrukcia kultúrneho domu – energetické zhodnotenie	2.5. Výstavba amfiteátra	3.5. Výsadba obecnej zelene	
	1.6. Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia v obci	2.6. Informačné a interaktívne tabule v obci	3.6. Oprava lávok a osadenie nových lávok cez potok	
	1.7. Výstavba nájomných bytov pre MRK	2.7. Vybudovanie elektronických sietí	3.7. Čistenie potoka mechanizáciou	
	1.8 Rozšírenie kamerového systému obce	2.8. Rozšírenie kapacít MŠ	3.8. Osadenie nových odpadkových košov	
	1.9. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2.9. Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby	3.9. Opatrenia na predchádzanie záplav hornej časti obce	

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

	1.10. Vybudovanie parkoviska na cintoríne	2.10. Zriadenie dobrovoľného hasičského zboru		
	1.11. Rekonštrukcia a rozšírenie príjazdovej cesty na cintorín	2.11. Elektronizácia obecnej knižnice a kroniky obce		
	1.12. Rekonštrukcia obecných bytoviek	2.12. Zastrešenie tribúny, dostavba lavičiek a osvetlenia na futbalovom ihrisku		
	1.13. Dostavba autobusových zastávok	2.13. Zriadenie terénnej sociálnej práce v obci		
	1.14. Rekonštrukcia MŠ			
	1.15. Rekonštrukcia priestorov pre komunitné centrum, zriadenie KC			
	1.16. Rekonštrukcia objektu bývalého kina			

Zdroj: prepracovala a aktualizovala: Mgr. Patrícia Tižová

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Programová časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike na úroveň projektov a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami aktivít samosprávy vykonávaných mimo bežnú činnosť a smerujúcich k plneniu strategického cieľa rozvoja. Strategickým cieľom rozvoja je vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre udržanie ekonomickej výkonnosti a zvýšenie jej konkurencieschopnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.

Zámer „Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti“ je nevyhnutné z hľadiska životných štandardov, ako aj udržania požadovanej štruktúry a počtu obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Zámer „Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania“ zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. Podľa možnosti obecný podnik služieb. Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy.

Zámer „Podnikanie, rozvoj služieb“ je nevyhnutné pri zlepšení podmienok pre rozvoj podnikateľských aktivít myslieť aj na zabezpečenie poskytovania služieb pre starých ľudí, zistenia možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie a zamerať sa aj na agrosektor.

Zámer „Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít“ budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu rozvoja obce Úbrež sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

3.1 Akčné plány

Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Cieľ 1.1. Rekonštrukcia miestnych komunikácií, rigolov, prístupovej cesty do obce a novostavba chodníka v obci

Opatrenie	Rekonštrukcia miestnych komunikácií, rigolov, prístupovej cesty do obce a novostavba chodníka v obci
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projektová a realizačná spoločnosť vybraná prostredníctvom VO
Predpokladaná výška investícií v €	150 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, KSK, MŽP SR

Cieľ 1.2. Rekonštrukcia telocvične

Opatrenie	Rekonštrukcia telocvične
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Riaditeľ ZŠ, Projektová a realizačná spoločnosť vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investície v €	150 000
Finančné zdroje	MŠ SR, PPA, MV SR, obecný rozpočet, rozpočet školy

Cieľ 1.3. Rekonštrukcia domu smútku

Opatrenie	Rekonštrukcia domu smútku
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO, Gréckokatolícka cirkev a Rímskokatolícka cirkev
Predpokladaná výška investícií v €	40 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR,

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Cieľ 1.4. Rekonštrukcia obecného úradu

Opatrenie	Rekonštrukcia obecného úradu
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	200 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, PPA, MF SR

Cieľ 1.5 Rekonštrukcia kultúrneho domu – energetické zhodnotenie

Opatrenie	Rekonštrukcia kultúrneho domu
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná firma, realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	300 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, MŽP SR, MF SR

Cieľ 1.6. Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia v obci

Opatrenie	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia v obci
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná firma, realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	50 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, MŽP SR

Cieľ 1.7. Výstavba nájomných bytov pre MRK

Opatrenie	Výstavba nájomných bytov pre MRK
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná firma, realizujúca firma a svojpomocne
Predpokladaná výška investícií v €	500 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, EÚ, MV SR, ŠFRB, ÚSVRK

Cieľ 1.8. Rozšírenie kamerového systému obce

Opatrenie	Rozšírenie kamerového systému obce
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	20 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR - RVPK

Cieľ 1.9. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice

Opatrenie	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	100 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR, Dobrovoľná požiarňa ochrana SR

Cieľ 1.10. Vybudovanie parkoviska na cintoríne

Opatrenie	Vybudovanie parkoviska na cintoríne
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	20 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PPA, KSK, MV SR, MF SR

Cieľ 1.11. Rekonštrukcia a rozšírenie príjazdovej cesty na cintorín

Opatrenie	Rekonštrukcia a rozšírenie príjazdovej cesty na cintorín
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	30 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PPA, KSK, MV SR, MF SR

Cieľ 1.12. Rekonštrukcia obecných bytoviek

Opatrenie	Rekonštrukcia obecných bytoviek
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	300 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, EÚ, MV SR, ŠFRB, ÚSVRK

Cieľ 1.13. Dostavba autobusových zastávok

Opatrenie	Dostavba autobusových zastávok
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	20 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, KSK

Cieľ 1.14. Rekonštrukcia MŠ

Opatrenie	Rekonštrukcia MŠ
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Riaditeľ MŠ, realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	300 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, rozpočet ZŠsMŠ, MV SR, PPA, MŠ SR

Cieľ 1.15. Rekonštrukcia priestorov pre komunitné centrum, zriadenie KC

Opatrenie	Rekonštrukcia priestorov pre komunitné centrum, zriadenie KC
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	realizujúca firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investícií v €	20 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, IA MPSVR SR, ÚSVRK MV SR, ÚPSVaR

Cieľ 1.16. Rekonštrukcia objektu bývalého kina

Opatrenie	Rekonštrukcia objektu bývalého kina rekonštrukcia objektu bývalého kina za účelom využitia priestorov na voľnočasové, klubové resp. vzdelávacie aktivity
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investícií v €	200 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, MŽPSR, PPA

Zvýšenie kvality spoločenského života a športu

Cieľ 2.1. Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľudí

Opatrenie	Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľudí, podpora opatrovateľskej služby
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investície v €	18 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, IA MPSVR SR

Cieľ 2.2. Založenie speváckeho zboru

Opatrenie	Založenie speváckeho zboru
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Obyvatelia
Predpokladaná výška investície v €	3 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Cieľ 2.3 Výstavba detských ihrísk v obci

Opatrenie	Výstavba detských ihrísk v obci
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	realizačná firma vybraná na základe VO
Predpokladaná výška investície v €	20 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR – RVPK, MF SR, MŠ SR, MP SR

Cieľ 2.4. Vybudovanie multifunkčných ihrísk

Opatrenie	Vybudovanie multifunkčných ihrísk
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, ZŠ
Predpokladaná výška investície v €	60 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, Splnomocnenec pre šport, MŠ SR, MV SR, MP SR

Cieľ 2.5. Výstavba amfiteátra

Opatrenie	Výstavba amfiteátra
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, PPA

Cieľ 2.6. Informačné a interaktívne tabule v obci

Opatrenie	Osadenie informačných a interaktívnych tabúl v obci
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	10 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, MF SR

Cieľ 2.7. Vybudovanie elektronických sietí

Opatrenie	Širokopásmový internet, optický kábel
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Lekos s.r.o.
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet

Cieľ 2.8. Rozšírenie kapacít MŠ

Opatrenie	Rozšírenie kapacít MŠ
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	MŠ
Predpokladaná výška investície v €	150 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŠ SR, MV SR, MP SR

Cieľ 2.9. Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby

Opatrenie	Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	MV SR
Predpokladaná výška investície v €	12 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Cieľ 2.10. Zriadenie dobrovoľného hasičského zboru

Opatrenie	Zriadenie dobrovoľného hasičského zboru
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investície v €	36 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR, MF SR

Cieľ 2.11. Elektronizácia obecnej knižnice a kroniky obce

Opatrenie	Elektronizácia obecnej knižnice a kroniky obce
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investície v €	3 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR, MF SR, MK SR,

Cieľ 2.12. Zastrešenie tribúny, dostavba lavičiek a osvetlenia na futbalovom ihrisku

Opatrenie	Zastrešenie tribúny, dostavba lavičiek a osvetlenia na futbalovom ihrisku
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť na základe VO
Predpokladaná výška investície v €	24 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR, MF SR, Splnomocnenec pre šport, Slovenský futbalový zväz

Cieľ 2.13. Zriadenie terénnej sociálnej práce v obci

Opatrenie	Zriadenie terénnej sociálnej práce v obci
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	IA MPSVR SR, ÚSVRK MV SR
Predpokladaná výška investície v €	6 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, IA MPSVR SR, ÚSVRK MV SR, ÚPSVaR

Skvalitnenie životného prostredia

Cieľ 3.1. Dokončenie vodovodu

Opatrenie	Dokončenie rozostavaného vodovodu
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR, EÚ fondy

Cieľ 3.2. Realizácia výstavby obecnej kanalizácie

Opatrenie	Výstavba obecnej kanalizácie
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, SAŽP, realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	800 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, , MŽP SR, EÚ fondy

Cieľ 3.3. Vybudovanie obecného kompostoviska

Opatrenie	Vybudovanie obecného kompostoviska
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, SAŽP, realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	68 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, , Program rozvoja vidieka, MŽP SR

Cieľ 3.4. Skvalitnenie separovaného zberu odpadu

Opatrenie	Skvalitnenie separovaného zberu odpadu
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	SAŽP, dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	18 000
Finančné zdroje	Program rozvoja vidieka, MŽP SR, obecný rozpočet

Cieľ 3.5. Výsadba obecnej zelene

Opatrenie	Výsadba obecnej zelene
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Aktivační pracovníci
Predpokladaná výška investície v €	20 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, obnova dediny ŽP

Cieľ 3.6. Oprava lávok a osadenie nových lávok cez potok

Opatrenie	Oprava lávok a osadenie nových lávok cez potok
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Aktivační pracovníci
Predpokladaná výška investície v €	50 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka, obnova dediny ŽP

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

Cieľ 3.7. Čistenie potoka mechanizáciou

Opatrenie	Čistenie potoka mechanizáciou
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Povodie
Predpokladaná výška investície v €	18 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR, štátny rozpočet, EÚ fondy

Cieľ 3.8. Osadenie nových odpadkových košov

Opatrenie	Osadenie nových odpadkových košov
Zodpovedný	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investície v €	6 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR, EÚ fondy

Cieľ 3.9. Opatrenia na predchádzanie záplav hornej časti obce

Opatrenie	Opatrenia na predchádzanie záplav hornej časti obce
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	SAŽP, realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	45 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka

Podnikanie, rozvoj služieb

Cieľ 4.1. Vytváranie podnikateľského prostredia

Opatrenie	Vytváranie podnikateľského prostredia zameraného na poľnohospodárstvo a podnikania v drevovýrobe
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	
Predpokladaná výška investície v €	12 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, dotácia Ministerstva školstva SR Školiaca firmy, občania obce

Cieľ 4.2. Budovanie sociálneho podniku

Opatrenie	Budovanie sociálneho podniku
Garant	Obec Úbrež
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	54 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, MŠ SR, MPSVaR, EÚ fondy

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Vypracovaním Plánu rozvoja obce Úbrež plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky – princíp programovania. Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie rozvojových aktivít strategického dokumentu, napomáha zisťovať proces napĺňania jednotlivých cieľov a rozvojových aktivít programu rozvoja obce. Inštitucionálne a organizačné parametre definuje zákon NR SR č.369/1990Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Do procesu zabezpečenia realizácie jednotlivých opatrení vstupujú štyri organizačné zložky:

- **Riadiaci orgán** – starosta obce a obecné zastupiteľstvo,
- **Výkonný orgán** – poverení pracovníci,
- **Finančný orgán** – ekonómka obce,
- **Kontrolný orgán** – hlavný obecný kontrolór.
-

Tabuľka č. 5 Harmonogram realizácie

Strategický zámer	Cieľ	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1.	1.1.										
	1.2.										
	1.3.										
	1.4.										
	1.5.										
	1.6.										
	1.7.										
	1.8.										
	1.9.										
	1.10.										
	1.11.										
	1.12.										
	1.13.										
	1.14.										
	1.15.										
	1.16.										
2.	2.1.										
	2.2.										
	2.3.										
	2.4.										
	2.5.										
	2.6.										

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

	2.7.										
	2.8.										
	2.9.										
	2.10.										
	2.11.										
	2.12.										
	2.13.										
3.	3.1.										
	3.2.										
	3.3.										
	3.4.										
	3.5.										
	3.6.										
	3.7.										
	3.8.										
	3.9.										
4.	4.1.										
	4.2.										

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRO

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PRO a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program rozvoja obce, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú pre financovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov. Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PRO bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ. Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PRO Úbrež. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PRO. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PRO a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PRO a vstupujúce do partnerstiev na mimo sektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Úbrež, v súlade s opatreniami a aktivitami PRO Úbrež, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio - ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PRO Úbrež na roky 2018 – 2022. **Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Úbrež.** Implementácia PRO Úbrež sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PRO by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce. Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PRO Úbrež je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Úbrež. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Úbrež budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poslanci obce, súčinnosť poskytnú jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Úbrež. Realizácia vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov, a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre euro fondy. V obci Úbrež je zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s PRO bezpredmetné.

4.2.SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PRO

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PRO patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2019 – 2028 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov. Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PRO je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PRO. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov). Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PRO Úbrež je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PRO Úbrež. Hlavným cieľom monitorovania

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Úbrež vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PRO, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PRO a podklady pre rozhodovanie Obecného zastupiteľstva obce Úbrež (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PRO). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PRO v rozsahu zadaných úloh a zodpovedností (definované v PRO Úbrež). Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Úbrež. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PRO a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Úbrež a Obecného zastupiteľstva obce Úbrež. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PRO, resp. jeho rôznych aspektov.

Ciele PRO sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PRO Úbrež. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PRO. Rámcové merateľné ukazovatele PRO sú uvedené na konci programovej časti PRO Úbrež. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. Hodnotenie v súlade so systémom riadenia, definovaným v PRO, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PRO a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PRO a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PRO, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba). Pri hodnotení treba brať v úvahu skutočnosť, že návrhy do PRO podávali rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, inštitúcie a jednotlivci. Nie všetky úlohy sú reálne z pohľadu samosprávy, nie všetky úlohy sú prioritné z pohľadu obecného zastupiteľstva a nie všetky úlohy je možné zrealizovať z vlastných prostriedkov obce, s prihliadnutím a na nenáročnosť dotácií a nie celkom transparentný spôsob ich získavania. Niektoré úlohy môžu vychádzať z momentálnej nálady v obci či jednotlivých záujmov, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. PRO nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých cieľov a potrieb obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál dopĺňať a aktualizovať. Priebežné hodnotenie proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ Obecnému zastupiteľstvu obce Úbrež najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PRO a priebežné správy o implementovaní PRO predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Úbrež. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecného zastupiteľstva obce Úbrež pri riadení realizácie PRO s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov. Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PRO a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PRO Úbrež. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PRO (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2026. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Úbrež, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

4.3. Akčný plán

Akčný plán je konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných Projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v €.

5. FINANČNÁ ČASŤ

Jednotlivé projektové zámery obce budú uskutočňované na základe rozhodnutí obecného zastupiteľstva a podľa finančných možností a to z vlastných zdrojov a zo zdrojov domácich a zahraničných grantov, prípadne zo sponzorských príspevkov.

5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PRO

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal Program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Zdroje financovania plnenia PRO 2019-2028

Pri financovaní jednotlivých územných cieľov vyplývajúcich zo základných priorít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky, sociálny, kultúrny a environmentálny rozvoj obce. Viaceré ciele môžu byť realizované v rámci bežného chodu samosprávy, mnohé však budú vyžadovať náročnejšie finančné a personálne zdroje zo štrukturálnych fondov a spoluprácu s inými subjektmi.

Finančná náročnosť realizácie stratégie je značne vysoká, celkový objem potrebných prostriedkov prekračuje finančné možnosti daného regiónu. Vlastné zdroje pre naplnenie cieľov stratégie predstavujú veľmi nízky podiel vlastného financovania. Obec Úbrež

Program rozvoja obce Úbrež
Programovacie obdobie 2019 - 2028

nedisponuje potrebným objemom finančných prostriedkov, ktorý by predstavoval aspoň 50% kofinancovania.

Obec je preto odkázaná prispôsobiť realizáciu svojich územných cieľov jednotlivým výzvam a dotáciám.

Financovanie opatrení, vyplývajúcich z PRO by malo byť viaczdrojové:

- **Eurofondy**
- **Súkromné zdroje** - investičné a rozvojové projekty, financované súkromnými firmami a zamerané na súkromný záujem (výstavba konkrétnych zariadení, areálov ...) a verejnoprospešné projekty zamerané na environmentálnu či sociálnu oblasť, podporu detí a mládeže či iné oblasti, v ktorých bude žiadateľom niektorý zo spolkov, občianskych združení alebo miestnych iniciatív.
- **Vlastné zdroje samosprávy**
- **Verejné zdroje (grantové schémy ministerstiev)**

6. ZÁVER

PRO Úbrež je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PRO je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby. Predmetný PRO Úbrež bol schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Úbrež dňa: 28.12.2018 uznesením OZ č. 9.7/2018 a zverejnený na obecnej tabuli dňa 31.12.2018.

Ing. Martin Hvižd'ak
starosta obce

7. PRÍLOHY PRO

7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO

1. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020,
2. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK),
3. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
4. Národný program reforiem, máj 2012,
5. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
6. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
7. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast,
8. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
9. zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov,
10. Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov,
11. Zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov,
12. Zákon č. 482/2003 Z. z. o štátnej pokladnici,
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004,
14. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000,
15. www.statistics.sk,
16. Vyhláška MŤP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
17. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
18. Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
19. PHSR mikroregiónu BOROLO,
20. ÚPO Úbrež 2008,
21. Interné materiály obce Úbrež,

7.2.Zoznam skratiek použitých v PRO

1. PRO - Program rozvoja obce
2. SR – Slovenská republika
3. EÚ – Európska únia
4. ES – Európske spoločenstvo
5. PHRSR KSK - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
6. OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
7. EK – Európska komisia
8. PD – Partnerská dohoda
9. OP – Operačné programy
10. SES – Ekologická stabilita
11. UPO – Územný plán obce
12. ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
13. SWOT – analýza vnútorných silných a slabých stránok podniku, produktu, regiónu; Silné stránky (**S**trengths), Slabé stránky (**W**eaknesses), Príležitosti (**O**pportunities), Ohrozenia (**T**hreats)
14. OZ – Obecné zastupiteľstvo
15. OcÚ – Obecný úrad
16. SAD – Slovenská autobusová doprava
17. ŠM – Štátne majetky
18. DSS – Domov sociálnych služieb
19. DS – Denný stacionár
20. MRK – Marginalizovaná rómska komunita
21. AP – Akčný plán okresu
22. IA MPSVR SR – Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR
23. MPSVaR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
24. MINV SR – Ministerstvo vnútra SR
25. MP SR – Ministerstvo pôdohospodárstva SR
26. MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia SR
27. ÚSVRK – Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity